

AZ ÁRUK SZABAD MOZGÁSA

Az áruk szabad mozgását elősegítette a vámok és más, nem vámjellegű akadályok megszüntetése. Az olyan elvek, mint a kölcsönös elismerés és a szabványosítás továbbfejődtek a belső piacon. A 2008-as új jogalkotási keret előrelépést jelentett az áruk szabad mozgása, az uniós piacfelügyelet, valamint a CE-jelölés (európai megfelelési jelölés) terén. A belső piaci harmonizációval kapcsolatos kihívások azonban továbbra is fennállnak, mivel a Covid19-világjárvány és más tényezők még mindig akadályozhatják az áruk teljes szabad mozgását.

JOGALAP

Az [Európai Unió működéséről szóló szerződés](#) (EUMSZ) 26. valamint 28–37. cikke.

CÉLKITŰZÉSEK

A tagállamokból származó, továbbá a harmadik országokból érkező és a tagállamokban szabad forgalomban lévő termékek szabad mozgása a szerződés egyik alapelve (az EUMSZ 28. cikke). Az áruk szabad mozgását kezdetben a tagállamok közötti vámunió részének tekintették, amely magában foglalta a vámok, a kereskedelemre vonatkozó mennyiségi korlátozások és hasonló intézkedések tilalmát, valamint egy közös külső uniós vámtarifa bevezetését. Később a hangsúlyt az áruk szabad mozgása előtt álló minden további akadály megszüntetésére helyezték annak érdekében, hogy megvalósulhasson a belső piac.

EREDMÉNYEK

A tagállamok közötti vámok és mennyiségi korlátozások (kvóták) eltörlése 1968. július 1-jére valósult meg. A kiegészítő célkitűzések esetében – vagyis az azonos hatású intézkedések eltörlése és a vonatkozó nemzeti jogszabályok harmonizálása tekintetében – már nem sikerült tartani ezt a határidőt. Ezek a célkitűzések központi szerepet kaptak az áruk szabad mozgásának megvalósítására irányuló folyamatos erőfeszítésekben.

A. A vámokkal azonos hatású díjak tilalma: az EUMSZ 28. cikkének (1) bekezdése és 30. cikke

Mivel a szerződés a fenti fogalom meghatározását nem tartalmazza, az ítélkezési gyakorlatnak kellett meghatározást nyújtania. Az Európai Unió Bírósága szerint minden olyan díj, „amely amikor azt egy valamely tagállamból behozott termékre kivetik, egy hasonló hazai termékre azonban nem, a termék árának megváltoztatása miatt a vámmal azonos hatást gyakorol az áruk szabad mozgására”, természetétől vagy formájától függetlenül azonos hatású díjnak tekinthető ([a 2/62. és a 3/62. sz. egyesített ügyek](#) és a [232/78. sz. ügy](#)).

B. A mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések tilalma: az EUMSZ 34. és 35. cikke

Az Európai Unió Bírósága a Dassonville-ügyben hozott ítéletében arra az álláspontra jutott, hogy a tagállamok által elfogadott minden olyan kereskedelmi szabály, amely képes – közvetlen vagy közvetett módon, ténylegesen vagy potenciálisan – akadályozni a Közösségen belüli kereskedelmet, a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésnek tekintendő (lásd az 1974. július 11-i, [8/74. sz.](#), [Dassonville](#) ügyet és a 2015. november 15-i, [C-320/03. sz. ügy](#) 63–67. pontját). A Bíróság érvelése az úgynevezett [Cassis de Dijon](#) ítéletben fejlődött tovább, megállapítva azt az elvet, amely szerint a tagállamok valamelyikében az adott ország méltányos és hagyományos szabályaival és gyártási eljárásaival összhangban, jogszerűen gyártott és forgalomba hozott bármely terméket minden más tagállam piacán engedélyezni kell. Ez az alapérvelés állt a harmonizáció hiányával jellemezhető esetekben működő kölcsönös elismerés elvének meghatározásáról szóló vita mögött. Ezért a tagállamok – még az európai uniós harmonizációs intézkedések (másodlagos uniós joganyag) hiányában is – kötelesek engedélyezni a tagállamok valamelyikében jogszerűen előállított és forgalomba hozott áruk szabad áramlását és forgalomba hozatalát saját piacukon.

Fontos megjegyezni, hogy az EUMSZ 34. cikkének alkalmazási körét korlátozza a [Keck-ügyben](#) hozott ítélet, amely kimondja, hogy az értékesítés egyes módjai nem tartoznak a cikk hatálya alá, amennyiben megkülönböztetéstől mentesek (vagyis minden olyan érintett gazdasági szereplőre vonatkoznak, akik az adott állam területén tevékenykednek, és mind jogilag, mind ténylegesen ugyanúgy érintik mind a nemzeti termékek, mind a más tagállamokból származó termékek forgalmazását).

C. Kivételek a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések tilalma alól

Az EUMSZ 36. cikke lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan nem gazdasági okokból, mint a közérkölc, a politika vagy a biztonság, a mennyiségi korlátozásokkal egyenértékű korlátozásokat vezessenek be. Ezeket a kivételeket megszorítóan kell értelmezni, és azok nem vezethetnek önkényes megkülönböztetéshez vagy rejtett kereskedelmi akadályokhoz a tagállamok között. Közvetlenül a közérdeket kell szolgálniuk, és arányosnak kell lenniük a védelem tervezett szintjével.

A Bíróság a Cassis de Dijon ügyben elismerte, hogy a tagállamok bizonyos nemzeti intézkedéseket mentesíthetnek az uniós kereskedelmi korlátozások alól, amennyiben azok megfelelnek az olyan kötelező követelményeknek, mint a hatékony adóügyi felügyelet, a közegészség védelme, a kereskedelmi méltányosság és a fogyasztók védelme. A tagállamoknak tájékoztatniuk kell a Bizottságot ezekről a mentességekről. Az ilyen intézkedések felügyeletére információcsere-eljárásokat és nyomkövetési rendszert hoztak létre. Ezeket az eljárásokat a kölcsönös elismerésről szóló, a korábbi rendelet helyébe lépő, 2019-ben elfogadott [\(EU\) 2019/515 rendelet](#) aktualizálta és erősítette meg.

D. A nemzeti jogszabályok harmonizálása

A harmonizációs jogszabályok elfogadása lehetővé tette az akadályok felszámolását (például a nemzeti rendelkezések alkalmazásának megszüntetésével) és közös szabályok létrehozását az áruk és termékek szabad forgalmazásának, illetve az

EU egyéb szerződéseiben szereplő célkitűzések – például környezetvédelem, fogyasztóvédelem, verseny – tiszteletben tartásának biztosítása érdekében.

Az EU-ban a harmonizáció folyamatát egyszerűsítették azáltal, hogy a Maastrichti Szerződéssel módosított, az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikkében foglaltaknak megfelelően elfogadták az egységes piaccal kapcsolatos irányelvekre vonatkozó minősített többségi szavazást. [A Bizottság 1985. évi fehér könyve](#) „új megközelítést” vezetett be a részletes harmonizáció elkerülése érdekében, a nemzeti szabályozások kölcsönös elismerésére összpontosítva. E megközelítés szerint, amelyet tanácsi [állásfoglalások](#) és [határozatok](#) is megerősítenek, a harmonizáció az alapvető követelményekre korlátozódik, és akkor valósul meg, ha a nemzeti szabályok nem egyenértékűek és akadályozzák a kereskedelmet. E módszer célja az áruk szabad mozgásának biztosítása teljes ágazatok műszaki harmonizációja és a közérdek magas szintű védelmének fenntartása révén, ami olyan területeket érint, mint a játékok, az építőanyagok, a gépek, a gázüzemű berendezések és a távközlési berendezések.

E. A belső piac megvalósítása

Az egységes piac létrehozása magával vonta az áruk szabad mozgása előtt álló minden további akadály megszüntetésének igényét. [A Bizottság 1985. évi fehér könyve](#) megállapította a megszüntetendő fizikai és technikai akadályokat, valamint a Közösség által e célból teendő intézkedéseket. Ezek nagy többségét mára elfogadták. Az egységes piacnak azonban további jelentős reformokra van szüksége, ha meg akar birkózni a technológiai fejlődés kihívásaival, és néhány nem vámjellegű akadály is fennáll még.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A Parlament határozottan kiállt a belső piac kiteljesítése mellett, különös hangsúlyt fektetve az áruk szabad mozgásának megkönnyítésére irányuló „új megközelítésre”. Jelentős szerepet játszott a harmonizációs irányelvek alakításában, és intenzíven részt vett annak a 2008-ban elfogadott új jogszabályi keretnek a kidolgozásában, amely a belső piacra vonatkozó jogszabályok alkalmazásával és végrehajtásával foglalkozik. A Parlament prioritásai között szerepelt annak biztosítása, hogy valamennyi piaci szereplő felelős legyen a termékek megfelelőségéért és biztonságáért, valamint hogy a fogyasztók körében javuljon a CE-jelölés láthatósága és megértése. Továbbra is aktívan részt vesz ezekben az erőfeszítésekben, az összehangolási csomagon munkálkodva, amely kilenc irányelvet tartalmaz, amelyek különböző termékeket, például felvonókat, pirotechnikai termékeket és robbanóanyagokat szabályoznak.

[2011. március 8-i állásfoglalásában](#) a Parlament valamennyi termékre vonatkozóan egységes piacfelügyeleti rendszer létrehozására szólított fel, ami a 2013. évi [termékbiztonsági és piacfelügyeleti csomaghoz](#) vezetett. 2019 áprilisáig a Parlament elfogadta az [\(EU\) 2019/1020 rendeletet](#) a piacfelügyelet fokozása és a termékmegfelelőség biztosítása érdekében. 2021-ben a Bizottság új rendeletre tett [javaslatot](#) a nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkek biztonságának további biztosítása érdekében. A Parlament 2023 márciusában hivatalosan jóváhagyta az EU-ban online és offline értékesített valamennyi termékre vonatkozó magas szintű biztonsági előírások garantálását célzó aktualizált termékbiztonsági szabályokat, ami

az [általános termékbiztonságról szóló rendelet](#) 2023. május 10-i közzétételéhez vezetett.

A szabványosítás is központi szerepet játszik a belső piac megfelelő működésében. A harmonizált uniós szabványok segítik az áruk szabad mozgását a belső piacon, lehetővé teszik az EU-n belüli vállalkozások számára versenyképességük növelését, és védik a fogyasztók egészségét és biztonságát, valamint a környezetet. A szabványosítási reform tartalmának javítása érdekében a Parlament 2010. október 21-én [állásfoglalást](#) fogadott el az európai szabványosítás jövőjéről.

2022. február 2-án a Bizottság [szabványosítási stratégiát](#) vezetett be a reziliens, zöld és digitális egységes piac előmozdítása érdekében, és módosításokat javasolt a 2012. évi szabványosítási rendelethez. Ezt követően 2022. december 14-én elfogadták az [\(EU\) 2022/2480 rendeletet](#), amely naprakésszé tette a szabványok létrehozására vonatkozó uniós jogi keretet. 2023. január 23-án a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság (IMCO) a Bizottság és a különböző érdekelt felek hozzájárulásaival [meghallgatást](#) tartott, hogy megvitassák a szabványosítási politika történelmi és jövőbeli irányait.

Az új szabványosítási stratégiára építve a Bizottság 2022. március 30-án [javaslatot](#) tett közzé az építőipari termékek forgalmazásának harmonizálására, amelyben kifejezetten a zöld belső piac szabványosítására összpontosított. A Parlament 2024. április 10-én – sikeres intézményközi tárgyalásokot követően – elfogadta a javaslattal kapcsolatos álláspontját. Az új szabályok a használt és újragyártott termékekre is kiterjesztik a rendelet hatályát célzott műszaki előírások révén, összehangolják az építőipari ágazat gazdasági szereplőire vonatkozó rendelkezéseket az új jogszabályi kerettel, valamint a piacfelügyeletről és a környezettudatos tervezésről szóló rendeletekkel, valamint létrehoznak egy építőipari digitális termékútleveél-rendszert.

A nyolcadik parlamenti ciklus a kötélpálya-létesítményekre, a gázüzemű berendezésekre, az orvostechikai eszközökre és az egyéni védőeszközökre vonatkozó szabályozásra, valamint a 112-es segélyhívó szolgáltatáson alapuló fedélzeti e-segélyhívó rendszer kiépítésére vonatkozó típus-jóváhagyási követelményekről szóló [e-segélyhívó rendeletre](#) összpontosított. A körforgásos gazdaságról szóló csomag részeként a Parlament jogszabályt készített elő a CE-jelöléssel ellátott terméknövelő termékek egységes piacon történő forgalmazásáról ([\(EU\) 2019/1009 rendelet](#)).

A 2019-es [kutatás](#) az áruk szabad mozgásának elvéből és a kapcsolódó jogszabályokból származó előnyöket évi 386 milliárd euróra becsülte. Az áruk teljesen szabad mozgásának megvalósítása azonban továbbra is akadályokba ütközik. Ezen akadályok létezését egy másik, 2020 novemberében közzétett [tanulmány](#) is bizonyítja, amely áttekintette az áruk és szolgáltatások szabad mozgását, valamint az uniós piacon való letelepedés jogát korlátozó nemzeti szabályokat. Egyik következtetés az volt, hogy bár az EU egységes piaca a világ legnagyobb és legsikeresebb példája a gazdasági integrációnak, még mindig nem mentes az áruk szabad mozgása elé gördített, indokolatlan vagy aránytalan akadályoktól.

A Covid19-világjárvány idején a Parlament [2020. április 17-i állásfoglalásában](#) hangsúlyozta, hogy feltétlenül fenn kell tartani az EU belső határait az áruk tekintetében, hangsúlyozva az egységes piac szerepét az EU kollektív jólétében

és a válságra adott kulcsfontosságú válaszként. A Bizottság [2020. május 15-i közleménye](#) összehangolt stratégiát javasolt a szabad mozgás helyreállítására és a belső határellenőrzések megszüntetésére. Ez az együttműködésen alapuló megközelítés kulcsfontosságú volt ahhoz, hogy lehetővé váljon az alapvető áruk, köztük az egészségügyi felszerelések és felszerelések Unión belüli mozgása, enyhítve az államilag bevezetett határkorlátozások hatását.

[2020. június 19-i állásfoglalásában](#) a Parlament emlékeztetett arra, hogy a schengeni térség az uniós projekt központi elemét képező nagyszerű eredmény, és felszólította a tagállamokat, hogy csökkentsék a szabad mozgásra vonatkozó korlátozásokat és fokozzák erőfeszítéseiket a schengeni vívmányok integrációjának befejezése érdekében.

A Gazdaságpolitikai, Tudománypolitikai és Életminőségi Tematikus Főosztály által 2020 novemberében a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság számára szervezett [webinárium](#) áttekintette a világjárványnak az áruk, a szolgáltatások és a személyek szabad mozgására gyakorolt hatását. Megvitatta az egészségügyi ellátással kapcsolatos termékek – például az egyéni védőeszközök – áramlása előtt álló kihívásokat, és hangsúlyozta, hogy a jövőbeli válságok esetén jobb uniós koordinációra van szükség a közbeszerzés és az árumozgás terén. Egy 2021 februárjában bemutatott nyomonkövetési [tanulmány](#) tovább vizsgálta a világjárvány belső piacra és fogyasztóvédelemre gyakorolt hatását, és további intézkedéseket javasolt az uniós belső piac jövőbeli válságokkal szembeni rezilienciájának fokozása érdekében.

A Parlament fontos szerepet játszott a vámharmonizációban, amelynek megkoronázásaként az [\(EU\) 2022/2399 rendelettel](#) létrehozta az uniós egyablakos vámügyintézési környezetet. Ez a rendelet, amely a következő évtizedben bontakozik ki, már a 2017 óta tartó kísérleti szakaszban elindítja az uniós egyablakos vámügyi tanúsítványcseré-rendszert (EU CSW-CERTEX). A 2025-ig tartó kezdeti szakasz célja az uniós határokon folytatott kormányközi információcsere fokozása, különösen a nem vámügyi eljárások tekintetében. Egy ezt követő, 2031-ben kezdődő szakasz vállalatok közötti rendszert vezet be az áruk behozatalában vagy kivitelében részt vevő vállalatok vámkezelési eljárásának egyszerűsítése érdekében, amelynek célja a jelenlegi kereskedelmi akadályok jelentős csökkentése.

A Gazdaságpolitikai, Tudománypolitikai és Életminőségi Tematikus Főosztály által az IMCO bizottság kérésére 2022 decemberében készített [tanulmány](#) elemezte az EU-ba belépő termékekre vonatkozó eltérő tagállami vámengedélyezési eljárásokat. Mivel ezek az eltérő eljárások kereskedelmi akadályokhoz és torzulásokhoz vezetnek a belső piacon, az egyik javasolt megoldás egy európai vámügynökség létrehozása volt.

Emellett 2023. május 17-én látott napvilágot [a Bizottság közleménye](#), amely átfogó erőfeszítést jelent az uniós vámügyi keret korszerűsítésére. A modernizálási javaslat egyik fontos jellemzője egy uniós vámadat-központ létrehozása, amelyet egy újonnan bevezetett uniós vámhatóság kezel. Ez a központ nagy adattárként fog szolgálni a csalás és a meg nem felelés felderítéséhez, lehetővé teszi az EU és a harmadik országok közötti adatcserét, és előmozdítja az uniós tagállamok vámhatóságai közötti együttműködést.

A témával kapcsolatos további információkért látogasson el a [Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság](#) honlapjára.

Barbara Martinello
05/2024